

TU-22.1177

ERP- ja APS-järjestelmien erikoiskurssi

Johdanto:

ERP-järjestelmien ominaisuudet

Kevät 2007

Luennon aiheet

1. Peruskäsitteet
 - ▶ Prosessi
 - ▶ Transaktio
2. ERP-järjestelmän ominaisuudet
 - ▶ Materiaaliprosessien integraatio
 - ▶ Materiaaliprosessien ja kirjanpidon integraatio
 - ▶ Toimintatapojen standardisointi
 - ▶ Tiedon standardisointi
 - ▶ Konfiguroitavuus ja modulaarisuus
3. Hyödyt ja haitat
 - ▶ Kritiikkiä
 - ▶ Yhteenvedo (mahdollisista) hyödyistä

1.1 Prosessi

- Prosessi-sanalla on monia eri merkityksiä
 - ▶ Puhekielessä hieno sana tekemisestä yleensä
 - ▶ Erityismerkityksiä mm. kemiassa, tietotekniikassa, filosofiassa, organisaatiotutkimuksessa jne.
- ERP-järjestelmien yhteydessä tarkoitetaan tekemistä:
 - ▶ Jossa on **tietyt syötteet ja ennalta määritellyt tuotteet**
 - ▶ Jossa on **tietyt vaiheet tietyssä järjestyksessä**
 - ▶ Joka **tapahtuu tiettynä aikana ja rajallisella alueella**
 - ▶ Jonka **alku ja loppu ovat yksiselitteiset**
 - ▶ Joka **palvelee tiettyä "asiakasta"**
 - ▶ Jolla **on "omistaja"**, joka vastaa tuloksesta, aikataulusta jne.
 - ▶ Joka **toistuu rutiininomaisesti**

1.2 Transaktio

- Myös transaktiolla on erilaisia merkityksiä
 - ▶ Yleisimmin tarkoitetaan organisaatorajan ylittävää materiaalin- tai rahanvaihtoa
- ERP-järjestelmien yhteydessä merkitys on moninaisempi
 - ▶ Alunperin:

"Transaktio on tapahtuma, joka talletetaan tietojärjestelmään"

(APICS, 2005)

- ▶ Esim.: materiaalin/laskun/maksun vastaanotto/lähetys, työvaiheiden kuittaus, jne.
- ▶ Sittemmin laajentunut tarkoittamaan muitakin kirjauksia, kuten: suunnitelmien luontia, asiakastietojen päivityksiä, jne.
- ▶ Ja edelleen laajentunut tarkoittamaan kaikkia ERP-järjestelmien toimintoja sisältäen myös dokumenttien katselun yms.

Luennon aiheet

1. Peruskäsitteet

- ▶ Prosessi
- ▶ Transaktio

2. ERP-järjestelmän ominaisuudet

- ▶ Materiaaliprosessien integraatio
- ▶ Materiaaliprosessien ja kirjanpidon integraatio
- ▶ Toimintatapojen standardisointi
- ▶ Tiedon standardisointi
- ▶ Konfiguroitavuus ja modulaarisuus

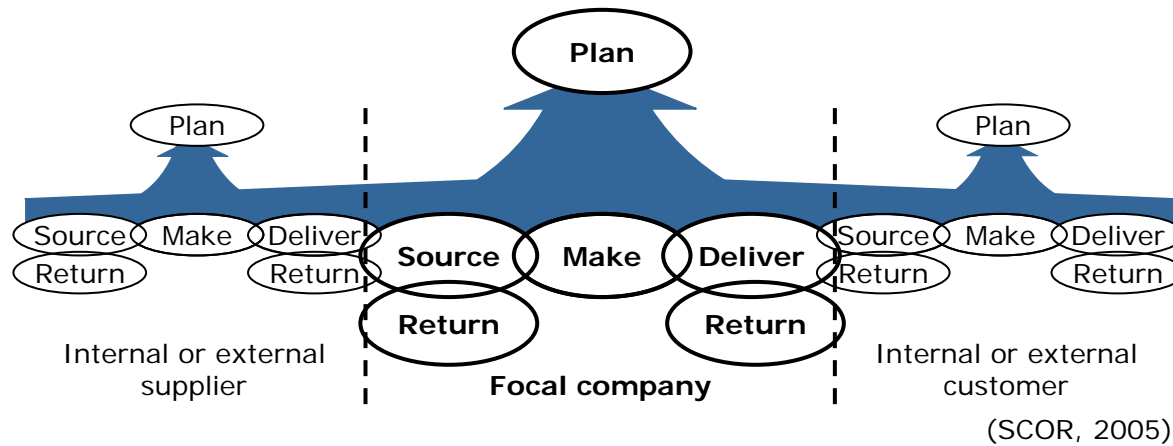
3. Hyödyt ja haitat

- ▶ Kritiikkiä
- ▶ Yhteenveto (mahdollisista) hyödyistä

2.1 Materiaaliprosessien integraatio

TEESI 1: ERP-järjestelmä integroi teollisuusyrityksen keskeisimmät prosessit

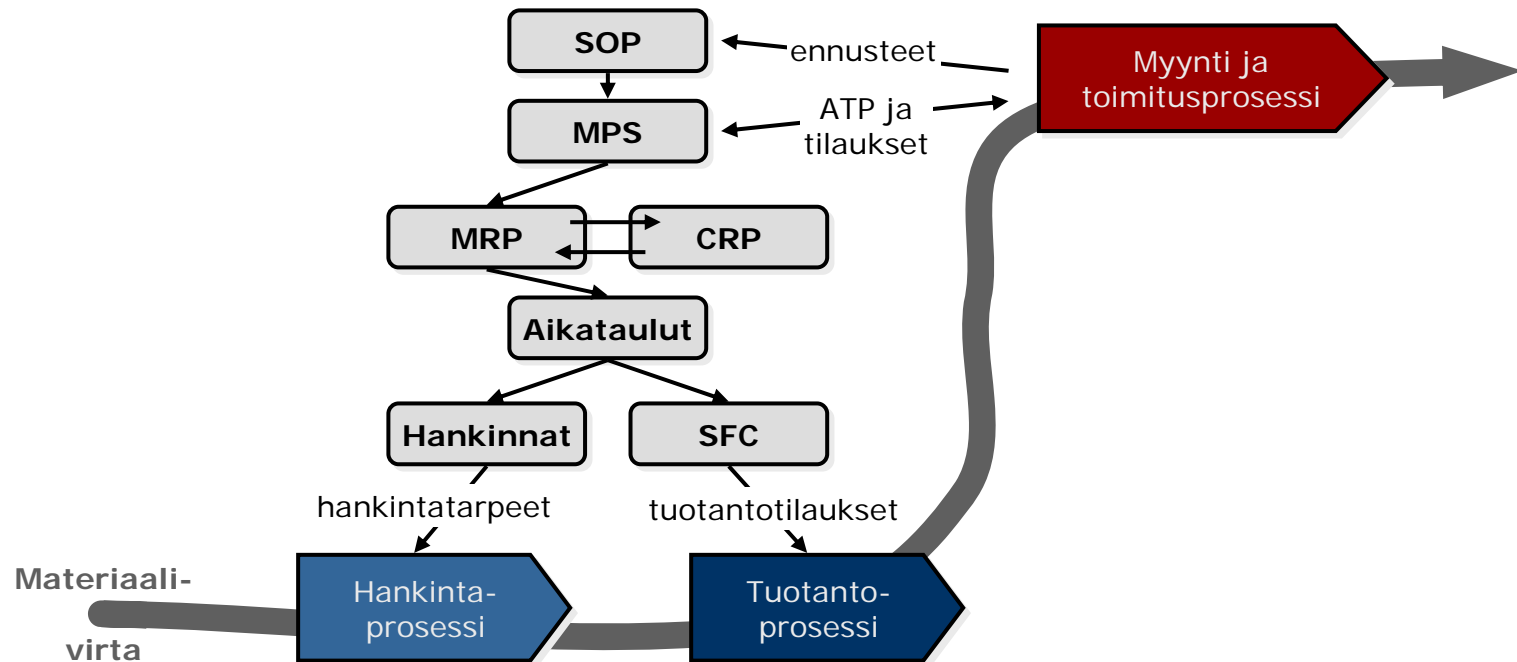

- ERP-järjestelmät korvasivat funktionaaliset tietojärjestelmät. Tyypillisesti erillään olivat ainakin:
 - ▶ Taloushallinto/kirjanpito
 - ▶ Tuotannonsuunnittelu
 - ▶ Tuotanto (MES)
 - ▶ Varastohallinta (WMS)
 - ▶ Myynti ja tilausten käsittely
 - ▶ Henkilöstönhallinta

2.2 Materiaaliprosessien integraatio

- Materiaaliprosessien integraation ytimessä on tuotannosuunnittelu:

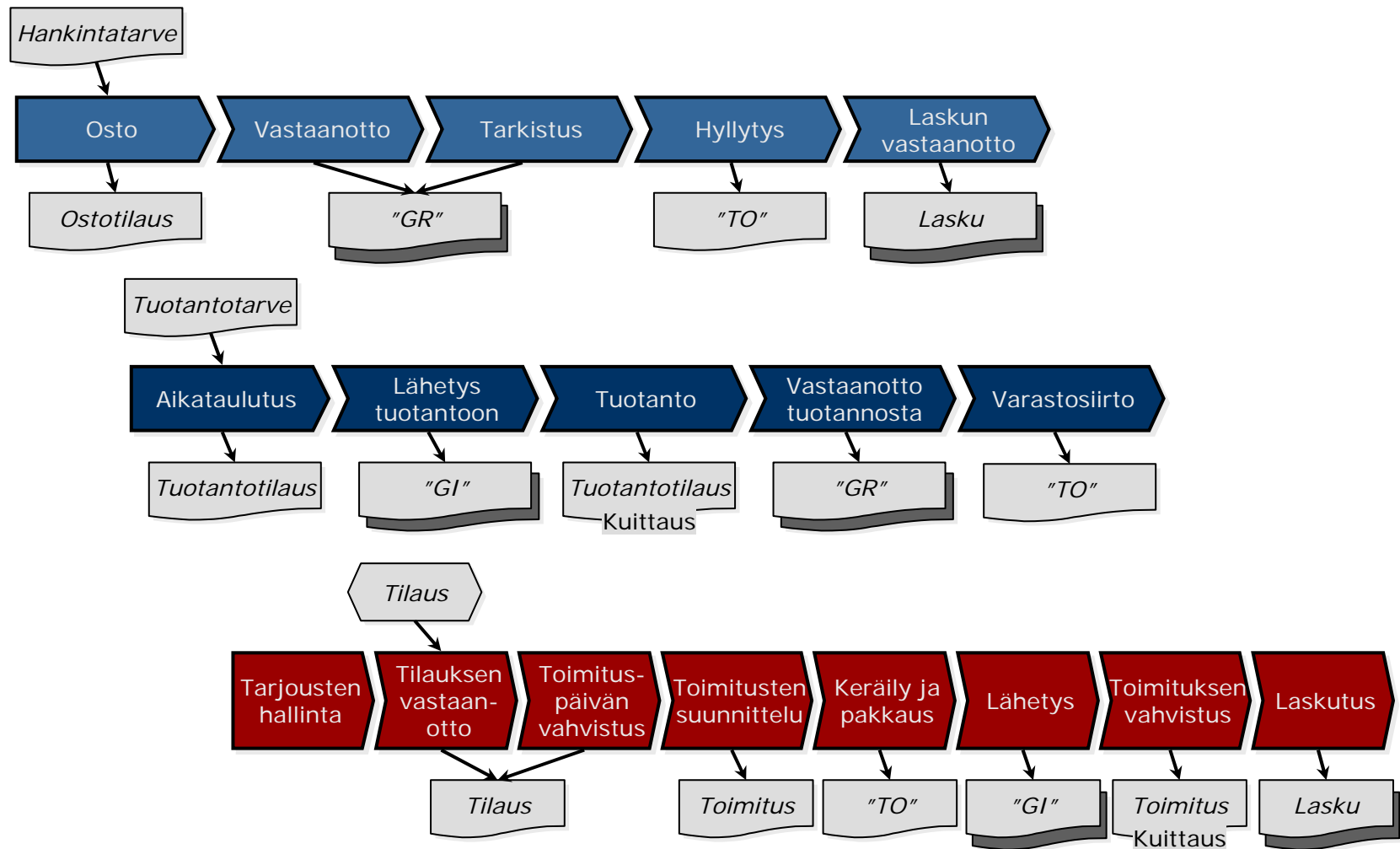

- MRP, MRPII, ERP...

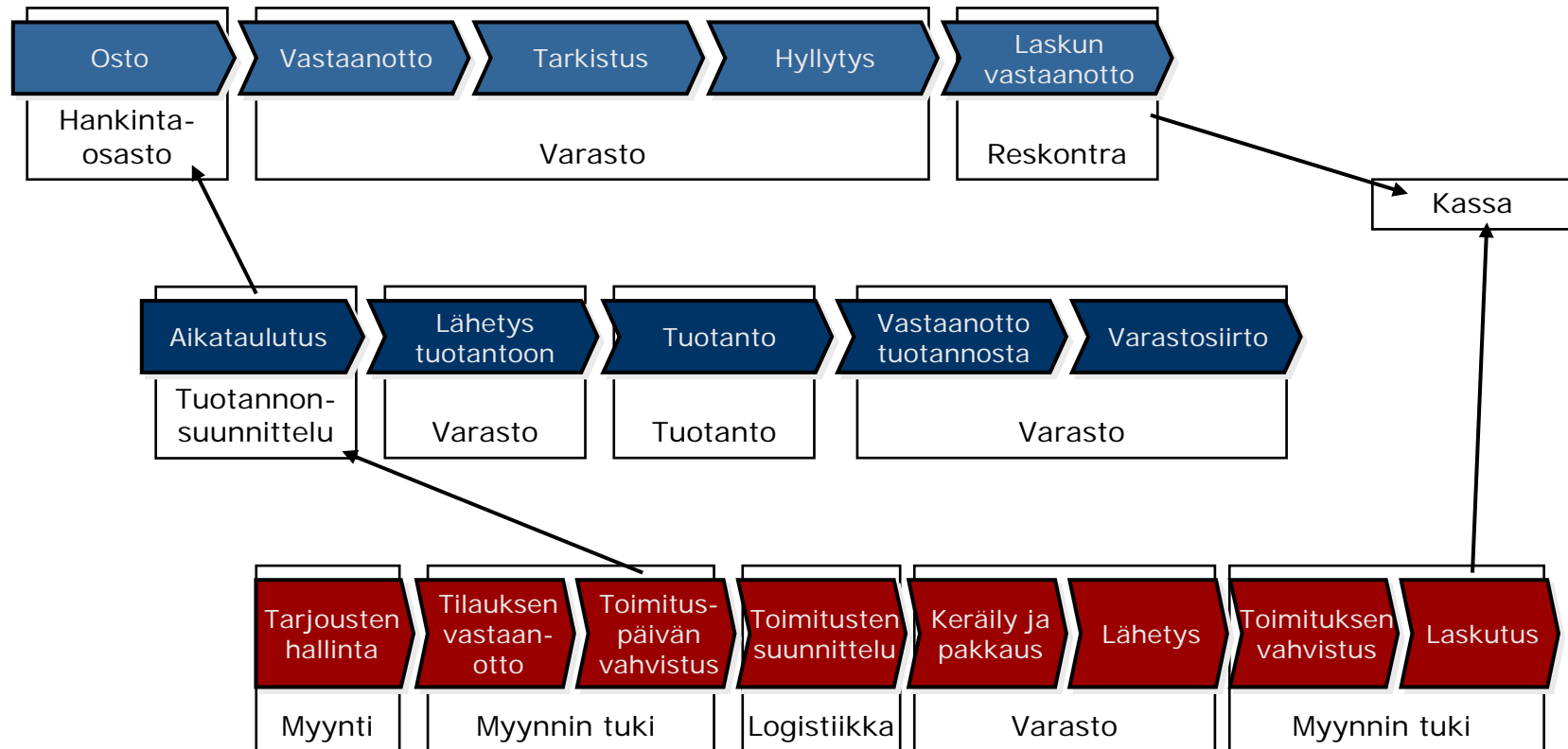
2.3 Materiaaliprosessien integraatio

- Integraation edellytyksenä on prosessien standardointi

2.4 Materiaaliprosessien integraatio

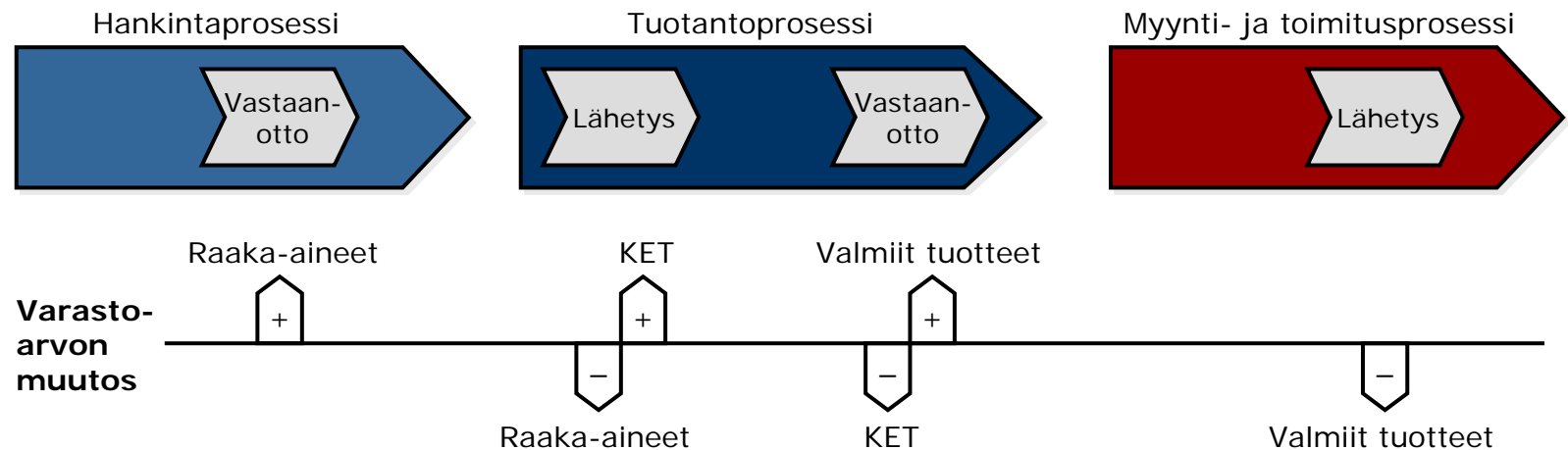
- Standardiprosessit mahdollistavat poikkifunktionaalisuuden

2.5 Materiaaliprosessien ja kirjanpidon integraatio

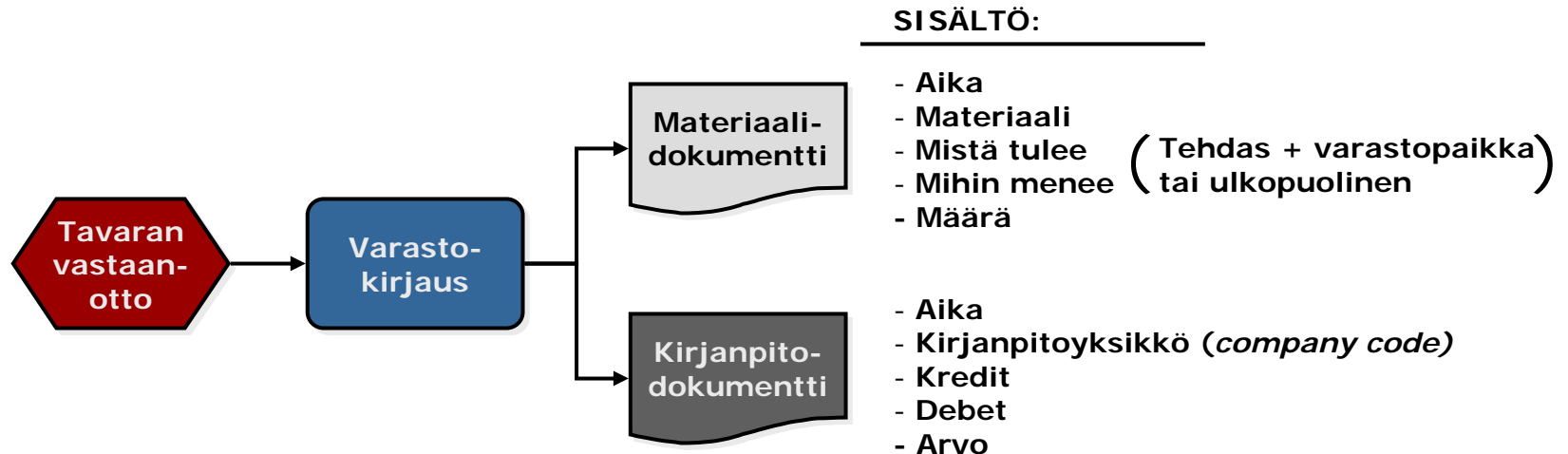
TEESI 2: ERP-järjestelmä integroi materiaaliprosessit ja kirjanpidon.

- Yksinkertaisimmillaan kyse on vaihto-omaisuuden automaattisesta ja reaaliaikaisesta arvostuksesta:

2.6 Materiaaliprosessien ja kirjanpidon integraatio

- **Varastokirjauksia** ja **tilikirjauksia** varten järjestelmä luo omat dokumenttinsa.
- Esimerkiksi varastomuutoksen kirjaus:

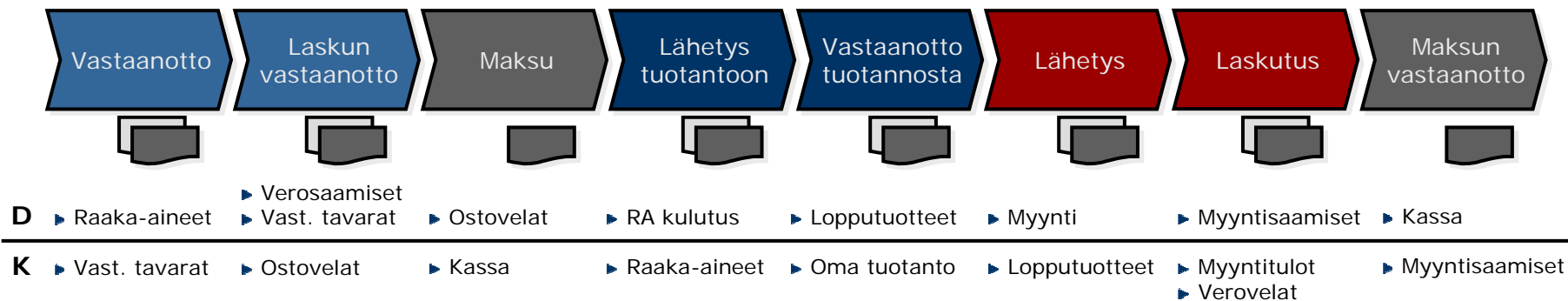

- Lisäksi on muita transaktioita, jotka tuottavat kummankin dokumentin (esim. reskontrakirjaukset)

2.7 Materiaaliprosessien ja kirjanpidon integraatio

- Lisäämällä **reskontran-** ja **kassanpito** edellä mainittuihin **vaihto-omaisuuden** muutoskirjauksiin automatisoidaan pääkirjanpidon perusosat:

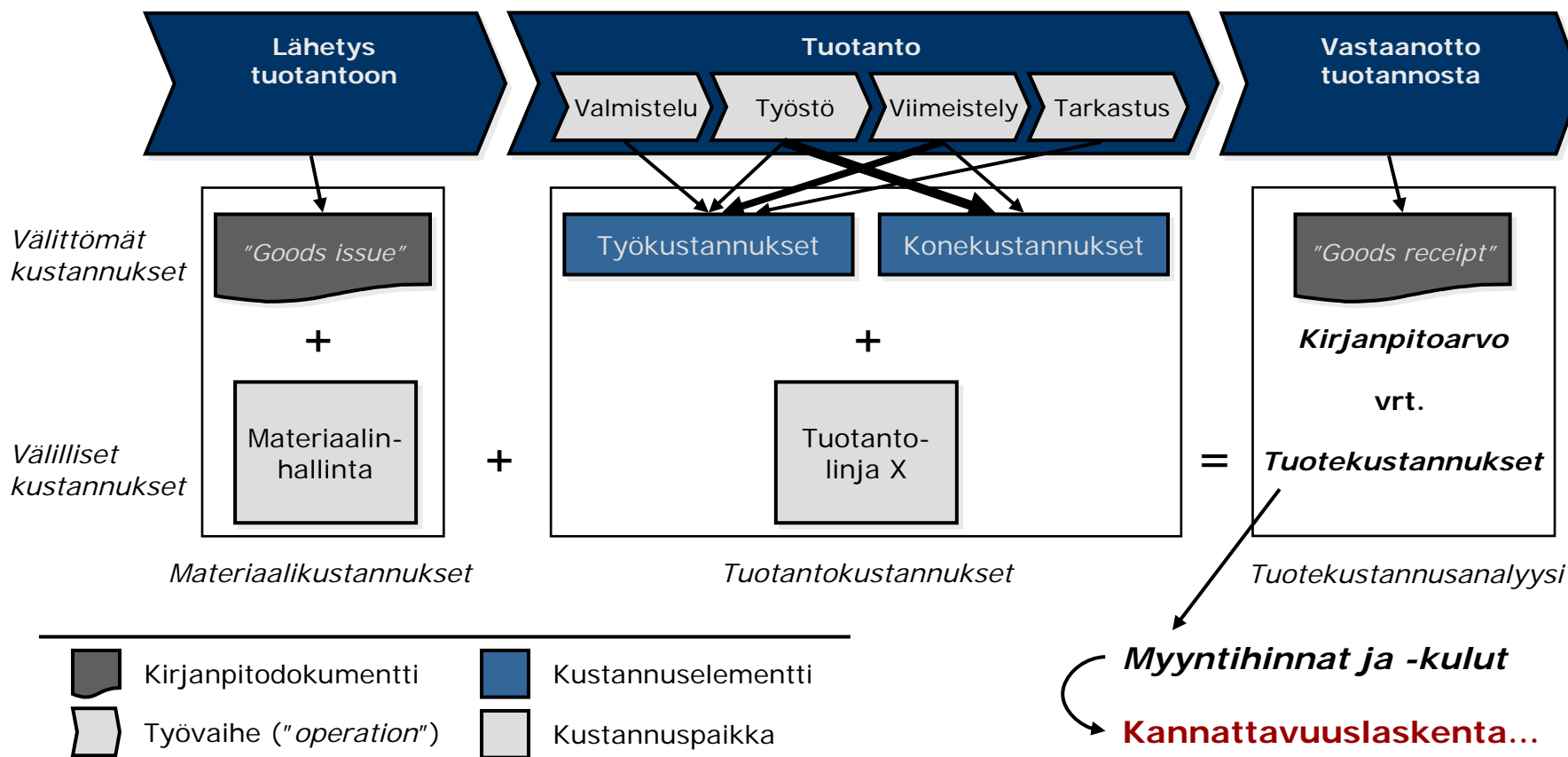

- Kun hallitaan avoimet tilit ja reskontrat, niin:
 - ▶ Ei makseta laskuja, joiden sisältöä ei ole ostettu tai toimitettu
 - ▶ Peritään kaikki saatavat
- Kirjanpidon perusteiden pikakertaus:
 - ▶ Mitkä tilit jää auki? ▶ Miksi? ▶ Milloin ne täsmätään?

2.8 Materiaaliprosessien ja kirjanpidon integraatio

- Ulkoisen kirjanpidon lisäksi myös **kustannuslaskenta** automatisoidaan:

2.9 Toimintatapojen standardointi

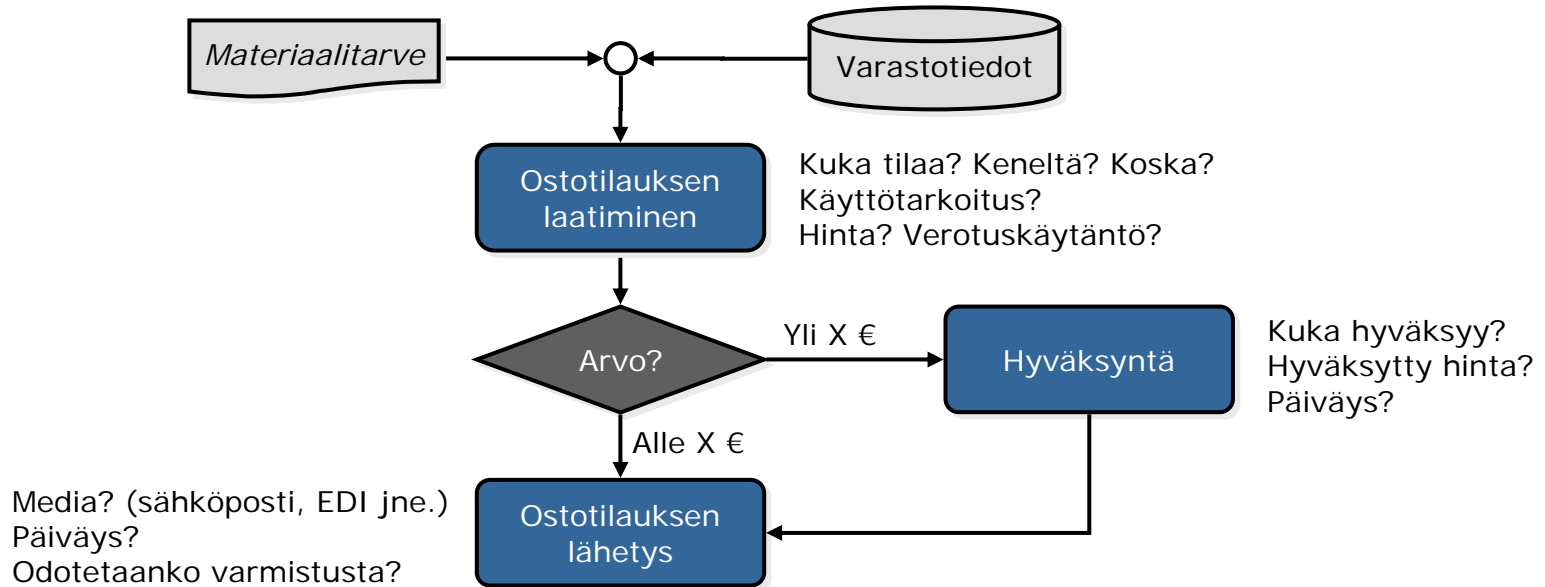
TEESI 3: ERP-järjestelmä standardoi prosessit ja toimintatavat

- Standardiprosessit ovat melkoisen polemiikin kohteena:
 - ▶ Mistä tulee **kilpailuetu**, jos kaikilla on samat prosessit?
 - ▶ Vai pärjääkö se, kuka käyttää ketterimmin "sappia"?...
 - ▶ ERP-toimittajat ovat yrittäneet kääntää keskustelun puhumalla menestyneistä käytännöistä eli *best practiceista*
- Polemiikki on hieman **ylireagoitua**, sillä:
 - ▶ Prosessimalleja ja -vaihtoehtoja on useita
 - ▶ Konfigurointi mahdollistaa lukuisat variaatiot
 - ▶ Yritykset käyttävät joka tapauksessa muutakin softaa
 - ▶ Kilpailuetu tuskin tulee transaktioiden järjestyksestä tai tietosisällöstä vaan todennäköisemmin siitä, mitä niiden kuvaamissa työvaiheissa tehdään (esim. tuotantomenetelmät)

2.10 Toimintatapojen standardointi

- Prosessien lisäksi ERP-järjestelmä mahdollistaa yrityksen sisäisen **toimintatapojen kehityksen** ja **yhtenäistämisen**
- Esim. ostotilauksen laatiminen:

- Äkkiseltään saattaa kuulostaa jäykältä, mutta toisaalta...

2.11 Tiedon standardointi

TEESI 4: ERP-järjestelmä standardoi yrityksen dokumentit, master datan ja mittarit

- Transaktiot kerralla oikein ja oikeat tiedot talteen

- Esimerkiksi:

Ostotilaus

Kuka tilaa?	Toimituspäivä?
Päiväys?	Hinta ja valuutta?
Keneltä tilataan?	Maksuehdot?
Mitä tilataan?	Toimitusehdot?
Kuinka paljon?	Paljon muuta...

Purchase order Edit Goto Environment System Help

Standard PO 4500010809 Created by Antti T

Document overview on Print preview Messages Help Personal setting

Standard PO: 4500010809 Vendor: 33333 toimittaja 33333 Doc. date: 04.01.2005

Payment terms: 0001 Currency: UNI
Payment in: 0 days 0,000 % Exchange rate: 1,00000
Payment in: 0 days 0,000 %
Payment in: 0 days net
Incoterms: FH

S.	Item	Material	Short text	PO quantity	Order unit	Del. date	Net price	Curr.	Per	O...	Matl
	10	AT-TUOTE	AT-TUOTE	2	PC	14.01.2005	800,00	UNI			PC Metal

Item: [10] AT-TUOTE, AT-TUOTE

Material data	Quantities/weights	Delivery schedule	Delivery	Invoice	Conditions	Purchase order history
Order quantity	2 PC	Order unit <-> Order price un.	1 PC <-> 1 PC			
Order qty.(SKU)	2 PC	Order unit <-> Stock unit	1 PC <-> 1 PC			
Net weight	10 KG /1 PC	Net weight	20 KG / Item			
Gross weight	15 KG /1 PC	Gross weight	30 KG / Item			
Volume	0,000 /1 PC	Volume	0,000 / Item			
Points	0,000 /1 PC	Points	0,000 / Item			

2.12 Tiedon standardointi

- Yhtenäinen sisältö koskee myös (ja etenkin) niin sanottua *master dataa**:
 - ▶ Toimittajat
 - ▶ Asiakkaat
 - ▶ Hinnoitteluperusteet
 - ▶ **Materiaalit**
 - ▶ Tuoterakenteet
 - ▶ jne.
 - ▶ Valmistusrakenteet
 - ▶ Resurssit
 - ▶ Suunnitteluprofiilit
 - ▶ Kustannuselementit
 - ▶ Kustannuspaikat
- Tavoitteena on jälleen, että kaikki data syötetään oikein ja yhdellä kerralla, ja että kaikki tieto säilytetään yhdessä paikassa
- **Tiedonlaadun vaaliminen on kriittistä**
... eikä mitenkään triviaali juttu

* Eräs suomennos: rekisteri

2.13 Tiedon standardointi

- Yhtenäiset dokumentit ja toimintatavat mahdollistavat myös yhtenevät **mittarit**
- Yhtenäinen mittaaminen tarkoittaa:
 - ▶ Seurataan **tietyjä asioita tietyillä mittareilla**
 - ▶ **Kerätään mittaritieto samalla tavalla** kaikkina aikoina ja kaikissa paikoissa
 - ▶ Lasketaan **tunnusluvut** samoilla kaavoilla
- Tavoitteena yhteismitallinen raportointi eri toimipaikkojen (ehkä jopa toimitusketjupartnereiden) välillä
- Raportoinnin ja päätöksenteon tuen kehittäminen ovat yleisimpiä ja normaalisti korkean prioriteetin tavoitteita ERP-implementoinneissa
...kuten aina: toteutuksia on monenlaisia.

2.14 Konfiguroitavuus ja modulaarisuus

TEESI 5: ERP-järjestelmä konfiguroidaan käyttäjä-organisaatiolle sopivaksi ilman ohjelmointia

- Konfiguroinnissa kuvataan:
 - ▶ mitä **moduuleja** käytetään
 - ▶ mitä prosessi- ja transaktio**vaihtoehtoja** käytetään
 - ▶ **organisaatorakenne**
 - ▶ mitä tietoa kerätään eli transaktioiden **pakolliset kentät** ja lisäkentät
 - ▶ **tyyppejä** (materiaalityypit, "*movement type*", jne.)
 - ▶ **parametreja** (tehdaskalenteri, "*account grouping key*", jne.)
 - ▶ **sääntöjä** (pyöristyssäännöt, "*date determination rules*", jne.)
 - ▶ **proseduureja** (esim. eräkokojen määrittely jne.)

2.15 Konfiguroitavuus ja modulaarisuus

- ERP-järjestelmät on paketoitu **moduuleihin**. Kaikkia ominaisuuksia ei siis tarvitse ottaa käyttöön heti tai edes koskaan.
- Tyypillisesti teollisuusyrityksissä käytettäviä moduuleja:
 - ▶ Hankinnat
 - ▶ Tilausten käsittely (myynti)
 - ▶ Materiaalihallinto
 - ▶ Tuotannon suunnittelu- ja ohjaus
 - ▶ Jakelulogistiikanhallinta
 - ▶ Taloushallinto
 - ▶ Kustannuslaskenta
- Harvemmin käytössä olevia moduuleja:
 - ▶ Laadunhallinta
 - ▶ Ylläpito
 - ▶ Tuotetiedonhallinta ja R&D
 - ▶ Henkilöstönhallinta
 - ▶ *Asset management*

(Olhager & Selldin, 2003)

2.16 Konfiguroitavuus ja modulaarisuus

- Loppujen lopuksi konfiguroinnin vaihtoehdot ovat kuitenkin rajalliset, eivätkä ihan kaikki tarpeet yleensä täyty
- Miltei **100%:a** yrityksistä on muokannut ERP-järjestelmäänsä ohjelmoimalla tai liittänyt siihen ulkoisia ohjelmia
- ERP-toimittajat ovatkin varautuneet tähän tarjoamalla:
 - ▶ Omia ohjelmointikieliään ja -alustoja (*ABAP**)
 - ▶ Ohjelmoitavia rajapintoja (*BAPI**)
 - ▶ Standardirajapintoja (*user/customer exits**)
 - ▶ Standardipohjia dokumenttien vaihtoon (*IDoc**)
- Lisäksi monet erikoistuneet softat ovat nykyään "**bolt-on**" eli lähtökohtaisesti odottavatkin tulevansa liitetyiksi ERP-järjestelmiin

* SAP:n termejä

Luennon aiheet

1. Peruskäsitteet

- ▶ Prosessi
- ▶ Transaktio

2. ERP-järjestelmän ominaisuudet

- ▶ Materiaaliprosessien integraatio
- ▶ Materiaaliprosessien ja kirjanpidon integraatio
- ▶ Toimintatapojen standardisointi
- ▶ Tiedon standardisointi
- ▶ Konfiguroitavuus ja modulaarisuus

3. **Hyödyt ja haitat**

- ▶ Kritiikkiä
- ▶ Yhteenvedo (mahdollisista) hyödyistä

3.1 Kritiikkiä

- ERP-järjestelmä siis vakioi yrityksen prosessit ja toimenpiteet. Prosessimuutokset toteutuvat vasta, kun ne on konfiguroitu järjestelmään.
...Mitä ihmettä tapahtui *continuous improvementille* ja *agile manufacturingille*?
- Kirjauksia, lupia, käskyjä, dokumentteja, muutosdokumentteja, varmistuksia...
...juuri kun oltiin opittu *JIT*, *JOT* ja *lean thinking*.
- Lehdistöllä riittää horror storyjä...
- Tietotekniikkatutkimus halveksii...
- Työntekijät purnaa...
- Konsultit burn-outtaa...
- **Miksi kuitenkin kannattaa yrittää?**

3.2 ERP-järjestelmien hyötyjä

- ERP-järjestelmä tukee **organisaation integraatiota**, joka edelleen mahdollistaa:
 - ▶ Yhtenäisen rajapinnan asiakkaisiin (seurauksena esim. parempi asiakaspalvelu)
 - ▶ Yhtenäisen rajapinnan toimittajiin (seurauksena esim. tehokkaammat hankinnat)
 - ▶ Luotettavat yhtenäiset mittaristot päätöksenteon tueksi (esim. tiedetään, että toimitustäsmällisyys mitataan ja raportoidaan samoin sekä Suomen että Italian yksiköissä)
 - ▶ Yrityksen sisäisen prosessi-integraation ja jopa vaatii sitä
- Konfiguraatio **kuva**a yrityksen **nykytilan** yksiselitteisesti, mikä mahdollistaa faktoihin – ei toiveajatteluun – perustuvan prosessikehityksen

3.3 ERP-järjestelmien hyötyjä

- Standardiprosessit saattavat joskus ihan oikeastikin edustaa **"menestyneitä käytäntöjä"** (esim. VMI-ratkaisut, toimittajayhteistyökuviot ja viestinvälitys)
- Menestyneitä tai ei, joka tapauksessa yhtenäiset toimintatavat **vähentänevät suorituskyvyn vaihtelua**, vaikka huippusuoritukset vähenisivätkin (vrt. laatuajattelu)
- Tiedon keskittyminen **voi** tosiaankin:
 - ▶ Tehostaa kirjauksia
 - ▶ Parantaa tiedonlaatua
 - ▶ Vähentää järjestelmien ylläpidon kustannuksia
 - ▶ Avata uusia mahdollisuuksia raportointiin
- **Katastrofin ja läpimurron ero voi olla hiuksenhieno. Siksi näihin asioihin kannattaa panostaa.**

